

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

სადოქტორო პროგრამის სახელწოდება: არქეოლოგია / Archaeology

მისანიჭებელი აკადემიური ხარისხი/კვალიფიკაცია:

) არქეოლოგიის დოქტორი / PhD in Archaeology

პროგრამის მოცულობა კრედიტებით: პროგრამა მოიცავს 180 ECTS კრედიტს, რომელთაგან 60 განკუთვნილია სასწავლო კომპონენტისთვის, 120 – კვლევითი კომპონენტისათვის.

სწავლების ენა: ქართული ენა

პროგრამაზე დაშვების წინაპირობა:

პროგრამას აქვს შემდეგი წინაპირობები:

) მაგისტრის აკადემიური ხარისხი საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის **2019 წლის 10 აპრილის №69/ნ ბრძანებით** დამტკიცებული განახლებული ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოსა და სწავლის სფეროების კლასიფიკატორის მიხედვით ფართო სფეროში:

02 ხელოვნება, ჰუმანიტარული მეცნიერებები Arts and Humanities შემავალი შემდეგი დეტალური სფეროების ფარგლებში კლასიფიცირებულ კვალიფიკაციებში:

0213 სახვითი ხელოვნება;

0222 ისტორია და არქეოლოგია;

0288 ინტერდისციპლინური, რომელიც მოიცავს ხელოვნებასა და ჰუმანიტარულ მეცნიერებებს ფართო სფეროში.

03 სოციალური მეცნიერებები, ჟურნალისტიკა და ინფორმაცია შემავალი შემდეგი დეტალური სფეროს ფარგლებში კლასიფიცირებულ კვალიფიკაციებში:

0314 სოციოლოგია და კულტურის კვლევები ფართო სფეროში:

07 ინჟინერია, წარმოება და მშენებლობა შემავალი შემდეგი დეტალური სფეროს ფარგლებში კლასიფიცირებულ კვალიფიკაციებში:

073 არქიტექტურა და მშენებლობა

2019 წლის 10 აპრილამდე მოქმედი ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს ფარგლებში განათლებამიღებული დოქტორანტობის მსურველთათვის კი ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში (კერძოდ, ეთნოლოგიის, ისტორიის,

ხელოვნებათმცოდნეობის სპეციალობებში), ასევე მიმართულებათშორისი დარგებიდან არქეოლოგიის, კულტურის კვლევების, არქიტექტურის, რესტავრაცია-კონსერვაციის სპეციალობებში).

-)] დოქტორანტობის კანდიდატს მოეთხოვება ერთ–ერთი ევროპული სამეცნიერო ენის (ინგლისური, გერმანული ან ფრანგული) არანაკლებ B2 დონეზე ცოდნის დადასტურება (შესაბამისი გამოცდის ჩაბარება ან საერთაშორისო აღიარების მქონე სერტიფიკატის წარმოდგენა).
-)] სავარაუდო სამეცნიერო ხელმძღვანელისა და პროგრამის ხელმძღვანელის (შესაბამისი ქვედარგის ხელმძღვანელის) თანხმობა;
-)] გასაუბრების შედეგების მიხედვით დოქტორანტურაში მიმღები კომისიის მიერ გაწეული რეკომენდაცია.

პროგრამის ხელმძღვანელი: თსუ პროფესორი **ვახტანგ ლიჩელი;**

სადოქტორო პროგრამის მიზნები:

არქეოლოგიის სადოქტორო პროგრამის მიზანია, მოამზადოს დარგის თანამედროვე სტანდარტების შესატყვისი ზოგადი და დარგობრივი კომპეტენციებით აღჭურვილი არქეოლოგიის დარგის მკვლევარი არქეოლოგიის აქტუალური პრობლემების გადასაჭრელად.

გამომდინარე იქიდან, რომ არქეოლოგია მეცნიერების ერთ–ერთი ყველაზე პროგრესულად განვითარებადი დარგია, რომლის მიმართ განსაკუთრებულად მზარდი ინტერესი შეიმჩნევა და ის საჭიროებს ახალი ტიპის სპეციალისტების მომზადებას, რომლებიც შეძლებენ სწრაფად ცვალებად გარემოში ახალი ორიენტირების, მოთხოვნილებებისა და პრობლემების შემოქმედებითად და დამოუკიდებლად გააზრებასა და გადაწყვეტას, დოქტორანტურის საერთაშორისოდ აპრობირებული სტანდარტების შესაბამისად, აღნიშნული სადოქტორო პროგრამა არქეოლოგიაში ითვალისწინებს დოქტორანტის ინტელექტუალურ ზრდას, აკადემიური და კვლევითი რესურსების ურთიერთდაახლოებას, სამეცნიერო მუშაობის გააქტიურებას და კვლევის ხარისხის ამაღლებას, საერთაშორისო სამეცნიერო სივრცეში ჩართვას და დარგში ახალი ცოდნის შექმნისა და დანერგვისათვის ხელშეწყობას.

პროგრამა ითვალისწინებს და ემყარება არქეოლოგიის დარგის განვითარების განსაკუთრებულ ადგილს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. დადგენილია ის ძირითადი კვლევითი მიმართულებები, რომლებიც შეესაბამება საერთაშორისო სტანდარტებს. ეს არის არა მხოლოდ ქვისა და ბრინჯაოს ხანის, ასევე ისტორიული პერიოდის არქეოლოგიის კარდინალური საკითხები (ძირითადად, საქართველოს, კავკასიის, მახლობელი აღმოსავლეთისა და ანტიკური სამყაროს მატერიალური კულტურის არსის, მისი ეკონომიკური, სოციალური და პოლიტიკური მნიშვნელობის, სოციალური ხასიათის დადგენა), აგრეთვე თანამედროვე კვლევების (მათ შორის, დათარიღების ახალი მეთოდების) საერთაშორისო ნორმები. განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა იმ ფაქტს, რომ უკანასკნელ წლებში ნათლად გამოიკვეთა არქეოლოგიის ინტერდისციპლინური ხასიათი, რაც გამოიხატება

არქეოლოგიურ კვლევებში საბუნებისმეტყველო დარგების მიღწევათა ფართო დანერგვით. ამავე დროს არქეოლოგია ინარჩუნებს თავის ღრმა კულტურული და სოციალური კვლევის ასპექტებს.

სადოქტორო პროგრამა და არსებული რესურსი (საქართველოში დაცული კოლექციები, მიმდინარე გათხრები, სამეცნიერო კონტაქტები) დოქტორანტებს საშუალებს მისცემს, განავითარონ სამეცნიერო კარიერა როგორც ქვისა და ბრინჯაოს ხანის, ასევე ისტორიული პერიოდის არქეოლოგიაში. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს გააჩნია რეალური ბაზა დოქტორანტების მოსამზადებლად, მათთვის ფართო სამეცნიერო ინტერესებისა და თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი ცოდნის მისაცემად. შესაბამისად, პროგრამის ფარგლებში დოქტორანტი შეიძენს თანამედროვე სტანდარტებით კვლევის ჩვევებს, მიღებული ცოდნის გარკვეულ ეტაპზე და კონკრეტული მიმართულებით აკუმულაციის უნარს.

არქეოლოგიის სადოქტორო პროგრამის კვლევების ძირითადი თემატიკა და არეალი:

1. ქვის ინდუსტრიის ანალიზი;
2. დემოგრაფიული/საარსებო საშუალებების მოპოვების სტრატეგიები;
3. ადამიანის ქცევითი ადაპტაციების ევოლუცია გარემოპირობების ცვალებადობის გრძელვადიანი მოდელის ფონზე;
4. გეოარქეოლოგია.
5. ქვის ხანის ადრეული/ცალკეული ეტაპები საქართველოში, კავკასიაში და მისი ადგილი ჰომინიდის განვითარების ზოგად სქემაში.
6. ბრინჯაოს ხანა საქართველოსა და კავკასიაში: მტკვარ-არაქსის კულტურა - ქრონოლოგიური და კულტურული დეფინიციის პრობლემები, მისი გენეზისისა და კონტინუიტეტის საკითხები; ადრეული ყორღანების ადგილი კავკასიისა და მახლობელი აღმოსავლეთის კულტურათა კონტექსტში; შუაბრინჯაოს ხანის ყორღანები.
7. შუადან გვიანი ბრინჯაოს ადრეულ საფეხურზე გარდამავალი ეტაპები-გენეზისის პრობლემები.
8. ადრეული რკინის ხანა საქართველოში.
9. კოლხეთი და ეგეოსური სამყარო.
10. იბერია და აღმოსავლური ცივილიზაციები.
11. შუა საუკუნეების საქართველო.

სწავლის შედეგი:

ა) ცოდნა და გაცნობიერება:

არქეოლოგიის დოქტორი სიღრმისეულად ფლობს დარგში შემუშავებულ თეორიულ და კვლევით მეთოდებს. იცის დარგის განვითარების ძირითადი კანონზომიერებები, ძირითადი და უახლესი კონცეფციები; შეუძლია დარგის ახალი სამეცნიერო-ტერმინოლოგიური აპარატით ოპერირება. შეუძლია დარგის კვლევის მეთოდების და გამოყენებითი ასპექტების აქტუალიზება.

არქეოლოგიის სადოქტორო პროგრამის დასრულების შემდეგ კურსდამთავრებულს აქვს სრული ინფორმაცია მისი კონკრეტული სამეცნიერო ქვედარგის ინტერესების სფეროში არსებული სიახლეებისა და უახლესი აღმოჩენების შესახებ. მას შეუძლია მონაწილეობა მიიღოს მომიჯნავე დარგების სპეციალისტებთან ერთობლივ კვლევაში, ეფექტურად შეაგროვოს ყველა აუცილებელი მონაცემი და კოორდინირება გაუწიოს ინტერდისციპლინარული გუნდის მუშაობას, იცის, როგორ დაგეგმოს დამოუკიდებლად და უხელმძღვანელოს დაზვერვებს და გათხრებს.

არქეოლოგიის დოქტორს აქვს აღმოჩენილი არტეფაქტების თანამედროვე ტიპოლოგიური და ტექნოლოგიური მეთოდების გამოყენებით კვლევისთვის საჭირო დარგობრივი ცოდნა; იცის, როგორ მოამზადოს არქეოლოგიური ძეგლის სრული ანგარიში აღწერითი ნაწილისა და ინტერპრეტაციის ჩათვლით; სიღრმისეულად გარკვეულია არქეოლოგიური მეთოდების, თეორიისა და რეგიონის არქეოლოგიური მატრიის შესახებ არსებულ ლიტერატურაში.

არქეოლოგიის დოქტორს მეცნიერების უახლეს მიღწევებზე დაფუძნებული ფართო, ღრმა და სისტემური ცოდნა მის მიერ არჩეულ დარგში შესაძლებლობას აძლევს, მუშაობა წარმართის საერთაშორისო სტანდარტის დონეზე, ობიექტური და ახლებური ხედვის საფუძველზე გადააფასოს არსებული ცოდნისა და ღირებულებების გარკვეული ნაწილი, კვლევა განახორციელოს რომელიმე პერიოდის ან მასალის მიხედვით. ის აცნობიერებს არქეოლოგიის როგორც დამოუკიდებელი მეცნიერების ადგილს თანამედროვე ცოდნის სისტემაში და მის სხვა მეცნიერებებთან ურთიერთკავშირს. კურსდამთავრებული ინტეგრირებულია საერთაშორისო სამეცნიერო ქსელში, რაც სწავლის პროცესშივე უზრუნველყოფილია მისი საერთაშორისო არქეოლოგიურ ექსპედიციებსა და საერთაშორისო კონფერენციებში მონაწილეობის გზით. აქვს ფუნდამენტური ცოდნა და უნარები, რომლებიც უზრუნველყოფს მის დასაქმებას არქეოლოგიის დოქტორისათვის განკუთვნილ პოზიციაზე. სიღრმისეულად ფლობს კვლევის თანამედროვე მეთოდებს, მათ შორის ინფორმაციის მიღების და დამუშავების მეთოდებს.

არქეოლოგიის დოქტორს აქვს სამეცნიერო ჯგუფის ლიდერისათვის საჭირო ჩვევები; იცნობს სამეცნიერო კვლევისა და განვითარების ხელშემწყობი ეროვნული და საერთაშორისო სამეცნიერო ფონდების მუშაობის პრინციპს და საგრანტო პროექტების, სამეცნიერო პუბლიკაციების შედგენის საკვანძო მომენტებს. ფლობს საგანმანათლებლო ტექნოლოგიების საშუალებით სწავლების პროცესის წარმართვის უნარს და ელექტრონული სწავლების საფუძვლებს. მონაწილეობს ელექტრონული სწავლებისა და ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების დანერგვის პროცესში. კურსდამთავრებულმა იცის ერთიან ევროპულ საგანმანათლებლო სივრცეში მიმდინარე ძირითადი პროცესები, ფლობს უმაღლეს სკოლაში სწავლების მეთოდების საფუძვლებს, აცნობიერებს მის მიზნებსა და შედეგებს.

ბ) უნარი:

არქეოლოგიის დოქტორს შეუძლია იპოვოს დარგში კომპლექსური პრობლემების გადაჭრის გზები, მას შეუძლია შეიმუშავოს ახლებური კვლევითი და ანალიტიკური მეთოდები, მიდგომები, რომლებიც ახალი ცოდნის შექმნაზეა ორიენტირებული. შეუძლია დამოუკიდებლად აწარმოოს დარგობრივი კვლევა თანამედროვე სამეცნიერო კვლევითი და ანალიტიკური

მეთოდებით; შექმნას მეცნიერული ღირებულების მქონე საკვალიფიკაციო ნაშრომი და პუბლიკაციები; შეძენილი ცოდნა და კომპეტენციები წარმატებით გამოიყენოს პრაქტიკაში - არქეოლოგიურ ძეგლზე, ასევე საველე მუშაობისას, სამეცნიერო დაწესებულებასა თუ უნივერსიტეტში მუშაობისას. შეუძლია წარმატებული სამეცნიერო თანამშრომლობა მომიჯნავე დარგების წარმომადგენლებთან; სიცოცხლის შემსწავლელი მეცნიერებებისა და დედამიწის შემსწავლელი მეცნიერებების კვლევის მეთოდებისა და ახალი აღმოჩენების კომბინირება; შეუძლია გააანალიზოს და კრიტიკულად შეაფასოს როგორც თავისი, ასევე სხვათა სამეცნიერო საქმიანობის შედეგები; შეუძლია არა მარტო შეიძინოს და დააგროვოს ცოდნა, არამედ სხვებსაც გადასცეს იგი; შეუძლია კვალიფიციურად მოამზადოს არქეოლოგიის დარგის ცალკეული დისციპლინის სასწავლო-მეთოდური მასალები; შეუძლია არქეოლოგიასა და მის მომიჯნავე სამეცნიერო დისციპლინებში მიღებული სამეცნიერო საქმიანობის შედეგების პროფესიული კომენტირება და განზოგადება, შეუძლია არქეოლოგიური დაზვერვებისა და გათხრების ხელმძღვანელობა და ინტერდისციპლინური გუნდის მუშაობაში მონაწილეობა თუ მისი კოორდინირება.

მას აქვს კოლექციებზე მუშაობის უნარ-ჩვევები - შეუძლია აღმოჩენილი არტეფაქტების კვლევა თანამედროვე ტიპოლოგიური და ტექნოლოგიური მეთოდების გამოყენებით.

კურსდამთავრებულს აქვს აკადემიურ გარემოში საჭირო ტექსტების (სამეცნიერო ნაშრომი, რეცენზია და სხვ.) ადეკვატური ლექსიკითა და ენობრივი სტილის გამოყენებით შექმნის, თანამედროვე სტანდარტების მიხედვით გაფორმების, პრეზენტაციის, მათი შეფასების, რეცენზირებისა და აკადემიური ფორმით არგუმენტირების უნარი. შეუძლია ელექტრონული სწავლების საფუძვლების, მეთოდოლოგიის, ტექნოლოგიებისა და პრაქტიკის კვლევა/სწავლებაში დანერგვა. შეუძლია სხვადასხვა მიმართულების სამეცნიერო პროექტების შემუშავება ან/და დახვეწა პოტენციური პარტნიორებისა და დონორებისათვის მიმზიდველი ფორმის მისაცემად. შეუძლია სილაბუსის და საგანმანათლებლო პროგრამის (კურიკულუმის) შემუშავება და შეფასება ბოლონის პროცესის, ევროპული სტანდარტების, ავტორიზაციისა და აკრედიტაციის მოთხოვნების გათვალისწინებით; შეუძლია სწავლების თანამედროვე სტრატეგიების პრაქტიკულად განხორციელება, სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლების მთავარი პრინციპებისა და კომპონენტების სასწავლო პროცესში დანერგვა; სწავლების ინტერაქტიური მეთოდების წარმატებით გამოყენება; შეუძლია შეადგინოს სასწავლო-საგანმანათლებლო და კულტურულ-აღმზრდელობითი პროგრამები/ პროექტები და სხვ.

არქეოლოგიის დოქტორს შეუძლია დარგობრივი კვლევის შეჯამება, ყველა არგუმენტის ინტეგრაციით ლოგიკური, ნათლად ჩამოყალიბებული დასკვნის გამოტანა; მონაცემების კრიტიკული და ღრმა ანალიზი, სათანადოდ შეფასება და ამ შეფასების დასაბუთება; რთული და წინააღმდეგობრივი იდეებისა და მიდგომების კრიტიკული ანალიზი, სინთეზი და შეფასება; სწორი, სტრატეგიული და ეფექტური გადაწყვეტილების მიღება.

არქეოლოგიის დოქტორს შუძლია წერილობითი და ზეპირი ფორმით კომუნიკაცია მშობლიურ და უცხო ენაზე. შეუძლია საერთაშორისო სამეცნიერო წრეებთან პროფესიული კომუნიკაცია, დარგისა და მის მომიჯნავე სამეცნიერო დისციპლინებში მიღებული სამეცნიერო საქმიანობის შედეგების პროფესიული კომენტირება და განზოგადება, კვლევის შედეგების სხვადასხვა ტიპის აუდიტორიასთან სათანადოდ წარმოჩენა; პროფესიული ამოცანების გადაჭრის მიზნით საკომუნიკაციო სტრატეგიების, ტექტიკისა და რიტორიკის კანონების ადეკვატურად გამოყენება; დარგის მეტაენით ოპერირება და წარმატებული სამეცნიერო თანამშრომლობა მომიჯნავე დარგების წარმომადგენლებთან.

სადოქტორო პროგრამის კურსდამთავრებულს აქვს აკადემიურ გარემოში საჭირო ტექსტების (სამეცნიერო ნაშრომი, მოხსენება, რეცენზია და სხვ.) შექმნის, მათი შეფასებისა და პრეზენტაციის უნარი; შეუძლია სამეცნიერო პუბლიკაციების მომზადება მაღალრეიტინგული რეფერირებადი გამოცემებისათვის;

მას შეუძლია საერთაშორისო სამეცნიერო საზოგადოების წინაშე ზეპირი მოხსენებების გაკეთება, დისკუსიებში მონაწილეობა, აქვს საკუთარი მოსაზრებებისა და არგუმენტების წამოყენების უნარი;

აქვს სამეცნიერო პროექტების დაგეგმვისა და წარმართვისთვის აუცილებელი პროფესიული კომუნიკაციის უნარი;

შეუძლია არქეოლოგიის საინტერესო საკითხების ფართო საზოგადოებისათვის პოპულარულ ენაზე მოწოდება.

გ) პასუხისმგებლობა და ავტონომიურობა:

არქეოლოგიის დოქტორს აქვს უახლეს მიღწევებზე დამყარებული ცოდნა, რაც მას ხელს უწყობს, დამოუკიდებლად დაგეგმოს და მართოს სწავლის და საკუთარი პროფესიული განვითარების პროცესი. იგი აცნობიერებს უწყვეტი განათლების მნიშვნელობას და შეუძლია დარგში არსებული ინფორმაციის კრიტიკული ანალიზი და სინთეზი, პრობლემის იდენტიფიცირება, სამეცნიერო სიახლეებისადმი მუდმივად თვალის მიდევნება და კვლევაში მათი ინტეგრირების უნარი; შეუძლია კვლევის მეთოდებისა და ახალი აღმოჩენების კომბინირება, საჭიროების შემთხვევაში სამეცნიერო პროფილის შეცვლა და ახალ ვითარებასთან ადაპტირება.

არქეოლოგიის დოქტორს აქვს მაღალი სოციალური და დემოკრატიული ფასეულობები, პატივს სცემს კულტურათა მრავალფეროვნებას, იცავს და ამკვიდრებს აკადემიური ეთიკის ნორმებს, რაც გულისხმობს: ინტელექტუალური საკუთრების პატივისცემას, სხვათა აზრის პატივისცემას, ინტერპერსონალური ურთიერთობების ეთიკის ნორმების დაცვას; მას შეუძლია ამ ღირებულებათა დამკვიდრების გზების ძიება.

სწავლის შედეგების მიღწევის მეთოდები: სადოქტორო პროგრამა სავალდებულო და არჩევითი სასწავლო კურსების, სემინარებისა და კოლოკვიუმების, საერთაშორისო, რეგიონულ და ადგილობრივ კონფერენციებში მონაწილეობის, რეცენზირებად-რეფერირებად ჟურნალებში სტატიების გამოქვეყნების სტიმულირებითა და სხვა კვლევითი თუ სასწავლო აქტივობებით ხელს უწყობს და აუმჯობესებს სწავლისა და კვლევის შედეგების მიღწევის გზებს. აღნიშნულ აქტივობებში

გამოიყენება სხვადასხვა მეთოდი: ვერბალური, პრაქტიკული, ანალიზისა და სინთეზის, დისკუსიის, პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლება, შემთხვევის ანალიზის მეთოდები, ჯგუფური მუშაობა და სხვ.

სტუდენტის ცოდნის შეფასების სისტემა:

- **სასწავლო კომპონენტი:** ECTS კრედიტების რაოდენობა - 40 ECTS კრედიტი.

სასწავლო კომპონენტის შეფასება: სასწავლო კურსების შემთხვევაში, დოქტორანტის ცოდნა ფასდება 100 ქულიანი სისტემით; მინიმალურ შეფასებას წარმოადგენს 51 ქულა; უნივერსიტეტში მოქმედი სასწავლო პროცესის მარეგულირებელი წესის თანახმად შეფასება ხორციელდება შემდეგნაირად: 91 -100 – ფრიადი, A; 81-90 – ძალიან კარგი, B; 71-80– კარგი, C; 61-70– დამაკმაყოფილებელი, D; 51-60–საკმარისი, E; 41-50– ვერ ჩააბარა, FX; 0-40 – ჩაიჭრა, F. შეფასების კრიტერიუმები მოცემულია კონკრეტულ სილაბუსებში.

სასემინარო ნაშრომი ფასდება ასქულიანი სისტემით, სადაც ხელმძღვანელის მიერ იწერება შეფასება 60 ქულის ფარგლებში (დადებით შეფასებად ითვლება მინიმუმ 30 ქულა), ხოლო სემინარის პრეზენტაცია ფასდება 40 ქულის ფარგლებში (დადებით შეფასებად ითვლება 20 ქულა), წინასწარ დადგენილი კრიტერიუმებით.

კვლევითი კომპონენტის შეფასება: დოქტორანტი ვალდებულია გაიაროს ინტერნაციონალიზაცია, საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციებში მონაწილეობითა და მაღალრეიტინგულ რეფერირებად, რეცენზირებად ჟურნალებში დაბეჭდილი სტატიებით, სადაც იკვეთება დოქტორანტის დამოუკიდებელი მსჯელობის უნარი, ანალიზის სიღრმე და კვლევის ხარისხი, საკვლევი საკითხის სიღრმისეულად და ამომწურავად შესწავლა და მონაცემთა სარწმუნოობა.

დისერტაციის შეფასება:

სადისერტაციო ნაშრომის დაცვის კომისიის წევრები დისერტაციას აფასებენ ანონიმურად ასქულიანი სისტემით. დისერტაციის საბოლოო შეფასებისათვის დაცვის კომისიის ხმის დამთვლელ კომისიას გამოყავს ქულათა საშუალო არითმეტიკული, რომელსაც შეუფარდებს ლათინურ შეფასებას შემდეგი სქემის მიხედვით:

დადებითი შეფასება:

- 91-100 ქულა არის შეფასება *summa cum laude* (ფრიადი) – შესანიშნავი ნაშრომი;
- 81-90 ქულა არის შეფასება *magna cum laude* (ძალიან კარგი) – შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს ყოველმხრივ აღემატება;
- 71-80 ქულა არის შეფასება *cum laude* (კარგი) - შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს აღემატება;

- 61-70 ქულა არის შეფასება bene (დამაკმაყოფილებელი) – შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს ყოველმხრივ აკმაყოფილებს;
- 51-60 ქულა არის შეფასება rite (საკმარისი) – შედეგი, რომელიც, ხარვეზების მიუხედავად, წაყენებულ მოთხოვნებს მაინც აკმაყოფილებს;

უარყოფითი შეფასება:

- 41-50 ქულა არის შეფასება insufficienter (არადამაკმაყოფილებელი) – შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს მნიშვნელოვანი ხარვეზების გამო ვერ აკმაყოფილებს;
- 40 და ნაკლები ქულა არის შეფასება sub omni canone (სრულიად არადამაკმაყოფილებელი) – შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს სრულიად ვერ აკმაყოფილებს.

დადებითი შეფასების მიღების შემთხვევაში დოქტორანტს ენიჭება დოქტორის აკადემიური ხარისხი. არადამაკმაყოფილებელი შეფასების მიღების შემთხვევაში დოქტორანტს ენიჭება ერთი წლის განმავლობაში გადამუშავებული სადისერტაციო ნაშრომის წარდგენის უფლება. სრულიად არადამაკმაყოფილებელი შეფასების მიღების შემთხვევაში დოქტორანტი კარგავს იმავე სადისერტაციო ნაშრომის წარდგენის უფლებას.

კურსდამთავრებულთა დასაქმების სფეროები:

არქეოლოგიის დოქტორის ხარისხის მქონე სპეციალისტმა შეიძლება იმუშაოს სხვადასხვა სასწავლო და კვლევით დაწესებულებებში არქეოლოგიის სპეციალობის მიხედვით. ამასთან, მატერიალური კულტურის ღრმა ცოდნის მიღების შედეგად, მას შესაძლებლობა ექნება განახორციელოს საექსპერტო სამუშაო, ანუ შეაფასოს (ქრონოლოგიურად, კულტურულად, წარმოშობის თვალსაზრისით) ის ნივთები, რომლებიც კონკრეტული ინტერესების საგანს შეიძლება შეადგენდეს. შესაძლებელია, დასაქმდეს არასამთავრობო ორგანიზაციებში, საჯარო სამსახურებში; ანალიტიკურ ცენტრებში, უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში.

პროგრამის ფინანსური უზრუნველყოფა:

პროგრამის ფინანსური უზრუნველყოფა ხდება ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ბიუჯეტიდან. საერთაშორისო პროგრამებში დოქტორანთა ჩართულობას უზრუნველყოფენ პროგრამის ხელმძღვანელი და დოქტორანტების სამეცნიერო ხელმძღვანელები საერთაშორისო პროექტებში მათი ჩართულობითა და აკადემიური კონტაქტებით.

სამეცნიერო კვლევების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა:

თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის არქეოლოგიის ინსტიტუტის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა, არქეოლოგიის სასწავლო-სამეცნიერო ლაბორატორია ექსპოზიციით და ბიბლიოთეკა; საქართველოს ეროვნული მუზეუმის კოლექციები,

გრაკლიანის საველე ბაზა და ლაბორატორია, თსუ-ს და ეროვნული მუზეუმის ბიბლიოთეკები, პალეობიოლოგიისა და ქვის ხანის არქეოლოგიის კონსერვაციისა და რესტავრაციის ლაბორატორია, საველე პრაქტიკის ბაზა.

რამდენი დოქტორანტის მიღებაა შესაძლებელი:

არსებული ადამიანური და მატერიალური რესურსებიდან გამომდინარე, შესაძლებელია 2-3 დოქტორანტის მიღება წლიურად.

პროგრამაში მონაწილე აკადემიური პერსონალი:

პროგრამა უზრუნველყოფილია საჭირო ადამიანური რესურსებით. მის განხორციელებაში მონაწილეობს შესაბამისი კვალიფიკაციის მქონე აკადემიური პერსონალი, რომელსაც დიდი სამეცნიერო და პედაგოგიური გამოცდილება აქვს და აქტიურადაა ჩართული საერთაშორისო სამეცნიერო დიალოგში; პროგრამის რეალიზებაში ჩართულ პროფესორას აქვს თანამედროვე აკადემიური ცოდნა, მეცნიერებაში უახლესი მიღწევების შემოქმედებითი და კრიტიკული ანალიზის უნარი, ადგილობრივი და საერთაშორისო საგრანტო პროექტების შემუშავების წარმატებული გამოცდილება.

ვახტანგ ლიჩელი – ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, არქეოლოგიის მიმართულების პროფესორი;

გურამ გრიგოლია - ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, არქეოლოგიის მიმართულების ემერიტუს პროფესორი;

ზვიად კვიციანი – ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი, არქეოლოგიის მიმართულების ასოცირებული პროფესორი;

მარინა ფუთურიძე – ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი, არქეოლოგიის მიმართულების ასოცირებული პროფესორი;

კონსტანტინე ფიცხელაური – ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი, არქეოლოგიის მიმართულების ასისტენტ პროფესორი.

სადოქტორო პროგრამის სასწავლო და კვლევითი კომპონენტები:

ა) სასწავლო კომპონენტი (40 კრედიტი)

სავალდებულო კურსები / აქტივობები – 25 კრედიტი (ECTS)						
	სასწავლო კურსის დასახელება	კრედიტების რაოდენობა ECTS	სტუდენტის საკონტაქტო მუშაობის საათები სემესტრში	სტუდენტის დამოუკიდებელი მუშაობის საათები სემესტრში	სემესტრი	ლექტორი/ები
2	დოქტორანტის დარგობრივი სემინარი ¹	15			შემოდგომა/ გაზაფხული	
3	პროფესორის ასისტენტობა ²	5			შემოდგომა/	

¹ სადოქტორო დარგობრივი სემინარი იქმნება ფაკულტეტის სხვადასხვა სადოქტორო პროგრამის ფარგლებში, რომელშიც მონაწილეობენ შესაბამისი სადოქტორო პროგრამების ხელმძღვანელები (კოორდინატორები), სადისერტაციო ნაშრომების ხელმძღვანელები და დოქტორანტები. სადოქტორო დარგობრივი სემინარის მონაწილეები საჯარო განხილვისთვის წარმოადგენენ მოხსენებებს დარგის სხვადასხვა აქტუალურ სამეცნიერო საკითხებზე, ამა თუ იმ სამეცნიერო პრობლემის კვლევის თანამედროვე მდგომარეობაზე.

სადოქტორო დარგობრივი სემინარი არის სასწავლო კომპონენტი, რომელიც ემსახურება დოქტორანტის კვლევითი უნარების გამომუშავებას. დოქტორანტის სასემინარო ნაშრომი არ უნდა იყოს დისერტაციის შემადგენელი ნაწილი.

სადოქტორო დარგობრივ სემინარზე წარმოდგენილი ნაშრომი სრულდება შესაბამის სამეცნიერო დარგში/სფეროში, დოქტორანტის მიერ სადოქტორო აკადემიური წერის ნორმების დაუფლებისა და დარგის კვლევის მეთოდოლოგიის ათვისების საფუძველზე. ის ფასდება დადგენილი კრიტერიუმების მიხედვით დარგში დოქტორის აკადემიური ხარისხის მქონე მკვლევართა მიერ.

² პროფესორის ასისტენტობა გულისხმობს შემდეგს: სამუშაო ჯგუფის, ლაბორატორიული სამუშაოების, პრაქტიკული სამუშაოს/ პრაქტიკული დავალების ჩატარება ბაკალავრიატისა და მაგისტრატურის სტუდენტებისათვის; სალექციო კურსის წაკითხვა “საბავშვო უნივერსიტეტის” მსმენელებისათვის; შუალედური და საბოლოო გამოცდის საკითხების, ტესტების მომზადება; სტუდენტთა ნაშრომების გასწორება; საბაკალავრო, სამაგისტრო ნაშრომების რეცენზირება; ელექტრონული სასწავლო კურსის მომზადება სამეცნიერო ხელმძღვანელთან შეთანხმებით (ე.წ. LMS – Learning Management System – Moodle და სხვ.); საბაკალავრო ნაშრომების ხელმძღვანელობა; ტუტორობა და სხვ.

					გაზაფხული	
5	არქეოლოგიური საველე და ლაბორატორიული კვლევების მეთოდოლოგია	5	48 სთ. საკონტაქტო მუშაობა	77 სთ. დამოუკიდებელ ი მუშაობა.	შემოდგომა/ გაზაფხული	პროფ. ვახტანგ ლიჩელი
არჩევითი კურსები / აქტივობები – 15 კრედიტი (ECTS)						
1.	ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება კვლევა/სწავლებაში და ელექტრონული კურსების შექმნა	10	36 სთ. ლექცია – პრაქტიკუმი 30 სთ. გამოცდის ჩააბარება – 6 საათი.	214 სთ.	შემოდგომა/ გაზაფხული	დოქტ. შოთა ბარბაქაძე

კრედიტების რაოდენობა დამოკიდებული უნდა იყოს ჩატარებული საათების რაოდენობაზე და იმ დროზე, რომელიც მოანდომა დოქტორანტმა შესრულებულ სამუშაოს. კრედიტების მინიჭება შეიძლება მოხდეს შემდეგი პრინციპით: მაგალითად, თითოეულ ჩატარებულ საათს ემატება ოთხი საათი, ანუ პირობითად ის დრო, რომელსაც ანდომებს დოქტორანტი მისთვის მზადებას. დაფუძვით, დოქტორანტმა სემესტრის განმავლობაში ჩაატარა 30 საათი. $30 + 120 = 150$. $150 : 25 = 6$ კრედიტი.

საათების რაოდენობას შეიძლება დაემატოს ის დრო, რომელიც დოქტორანტმა დაუთმო თავისი ხელმძღვანელის (ან სხვა რომელიმე სრული და ასოცირებული პროფესორის) ლექციებზე დასწრებას პროფესიული სრულყოფის, შესაბამისი მეთოდოლოგიის დაუფლების მიზნით. მაგალითად, თუ დოქტორანტმა სემესტრში ჩაატარა 30 საათი და დაესწრო სხვის მიერ ჩატარებულ 15 ლექციას, მაშინ კრედიტის მინიჭება მოხდება შემდეგი პრინციპით: $30 + 120 + 15 = 165$. $165 : 25 = 7$ კრედიტი. კრედიტების რაოდენობა შეიძლება დამოკიდებული იყოს გასწორებული ნაშრომების რაოდენობაზე. მაგალითად, თითოეული ნაშრომის გასწორებას დოქტორანტი პირობითად ანდომებს 1 საათს. თუ მან გაასწორა 150 ნაშრომი, მას ამ საქმეზე დაუხარჯავს 150 საათი. $150 : 25 = 6$ კრედიტი.

დოქტორანტის მიერ პროფესორის ასისტენტობის შეფასება ხდება შესრულებული სამუშაოს შესახებ მომზადებული ანგარიშის საფუძველზე (დანართი №10) პროფესორის ასისტენტობისთვის კრედიტის მინიჭების წინაპირობა არის შესრულებული სამუშაოს დადებითად შეფასება იმ პროფესორის მიერ, რომელსაც დოქტორანტმა ასისტენტობა გაუწია.

2.	შესავალი გამოყენებით სტატისტიკაში SPSS-ის ელემენტებით	5	30 საათი; მათ შორის 2 საათი ორი შუალედური გამოცდისთვის; 3 სთ — დასკვნითი გამოცდისთვის;	92 სთ.	შემოდგომა/ გაზაფხული	ასოც. პროფ. ლილი ხეჩუაშვილი
3.	საუნივერსიტეტო კურიკულუმის შემუშავების თანამედროვე მეთოდები	10	48 სთ. ლექცია – 15 სთ. სამუშაო ჯგუფში მეცად. 15 სთ. საბოლოო გამოცდა – 3 სთ.	202 სთ.	შემოდგომა/ გაზაფხული	ასოც. პროფ. ირინე დარჩია
1	მეცნიერების მენეჯმენტი	5	48 სთ. ლექცია – 15 სთ. სამუშაო ჯგუფში მეცად. 30 სთ. საბოლოო გამოცდა – 3 სთ.	77 სთ.	შემოდგომა/ გაზაფხული	პროფ. გიორგი ღვედაშვილი; დოქტ. თამარ გოგუა; დოქტ. ლელა კვინიკაძე
4	აკადემიური წერა დოქტორანტებისთვის	5	48 საათი. ლექცია –15, პრაქტიკუმი –30 საათი. გამოცდის ჩაბარება – 3 საათი.	77 სთ.	შემოდგომა/ გაზაფხული	ასოც. პროფ. გიული შაბაშვილი ფილოლოგიის დოქტორი ქეთევან გოჩიტაშვილი
4.	დოქტორანტის დარგობრივი სემინარი (სავალდებულო ერთი სემინარის გარდა, არჩევითი სტატუსით მეორე სემინარი)	15			შემოდგომა/ გაზაფხული	
5.	პროფესორის ასისტენტობა (სავალდებულო 5 კრედიტის გარდა, არჩევითი სტატუსით)	5			შემოდგომა/ გაზაფხული	
6.	საზღვარგარეთის აკრედიტებულ უმაღლეს სასწავლებლებში მოსმენილი სადოქტორო კურსები	5–10			შემოდგომა/ გაზაფხული	

7.	საქართველოს სხვა აკრედიტებულ უნივერსიტეტებში მოსმენილი სადოქტორო კურსები	5			შემოდგომა/გაზაფხული	
8.	უნივერსიტეტის სხვა სადოქტორო პროგრამების სასწავლო კურსები	5			შემოდგომა/გაზაფხული	
9.	სხვა სახის აქტივობა	5			შემოდგომა/გაზაფხული	

ბ) კვლევითი კომპონენტი

აქტივობის სახე		სემესტრი	
1	დოქტორანტის I სამეცნიერო-კვლევითი პროექტი ³		შემოდგომა/გაზაფხული
2	დოქტორანტის II სამეცნიერო-კვლევითი პროექტი		შემოდგომა/გაზაფხული
3	სადისერტაციო ნაშრომის მომზადება და დაცვა		შემოდგომა/გაზაფხული

³ დოქტორანტის სამეცნიერო-კვლევითი პროექტი არის კვლევითი კომპონენტი, რომელიც ემსახურება დოქტორანტის მიერ დამოუკიდებელი კვლევით მიღებული სამეცნიერო სიახლის წარმოჩენას. იგი წარმოადგენს დამოუკიდებელ სამეცნიერო ნაშრომს დოქტორანტის უშუალო საკვლევო თემატიკის ფარგლებში, რომელშიც მოცემულია საკითხის ახლებური გადაწყვეტა და ორიგინალური სამეცნიერო დასკვნები.

კვლევითი პროექტის მომზადებაში დოქტორანტი იყენებს დარგობრივ სემინარზე მიღებულ გამოცდილებას.

დოქტორანტის სამეცნიერო-კვლევითი პროექტი მისი დისერტაციის ნაწილია. სადისერტაციო ნაშრომის დაცვის წინაპირობას წარმოადგენს სადისერტაციო ნაშრომთან დაკავშირებული, მინიმუმ, 2 სამეცნიერო კვლევითი პროექტი, რომლის ბეჭდურ და ელექტრონულ ვერსიებს დოქტორანტი სამეცნიერო ხელმძღვანელის რეკომენდაციის საფუძველზე წარუდგენს ფაკულტეტის სამეცნიერო კვლევებისა და განვითარების სამსახურს. სამეცნიერო-კვლევითი პროექტის საჯარო განხილვა/პრეზენტაცია ჩატარდება სადოქტორო პროგრამის ხელმძღვანელის, დოქტორანტის სამეცნიერო ხელმძღვანელისა და ფაკულტეტის შესაბამისი დარგის აკადემიური პერსონალის ჩართულობით.

კვლევითი პროექტისადმი წაყენებული შენიშვნებისა თუ რეკომენდაციების გათვალისწინება დოქტორანტისთვის სავალდებულოა დასრულებული დისერტაციის ჩაბარებამდე.